

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תנ"ך

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	—	קטע שלא נלמד	—	(4×5)	—	20	נקודות
פרק שני	—	עיון בתורה (בראשית ודברים עם מפרשים)	—	(9×4)	—	36	נקודות
פרק שלישי	—	עיון בנביאים ראשונים ואחרונים ובכתובים	—	$(2 \times 8) + (4 \times 7)$	—	44	נקודות
						100	נקודות סך הכול
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: (1) תנ"ך שלם ונקי, בלי פירושים ובלי תוספות.
(2) ספר **ויקרא** עם מפרשים: "מקראות גדולות".
- ד. הוראות מיוחדות: בפרק השלישי יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טייטה" בראש כל עמוד המשמש טייטה.
כתיבת טייטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — קטע שלא נלמד (20 נקודות)

עיין בויקרא, פרק ט', פסוק כ"ב — פרק י', פסוק ז', וענה על חמש מן השאלות 1-7 (לכל שאלה — 4 נקודות).

שים לב: בתשובותיך אין להעתיק את דברי הפרשן. עליך לענות במילים שלך.

1. "וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם" (פרק ט', פסוק כ"ב).
 "ויבא משה ואהרן... ויברכו את העם" (שם, פסוק כ"ג).
 על פי רש"י, כתוב איזו ברכה בירכו בכל אחד מן הפסוקים, והסבר על פי פירוש זה מדוע בפסוק כ"ב רק אהרן בירך את העם.
2. "ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתנתו ויתנו בהן אש... אש זרה אשר לא צוה אתם" (פרק י', פסוק א').
 על פי רשב"ם, כתוב מה רצו נדב ואביהוא לעשות, והסבר מדוע נקראה האש "אש זרה" אף על פי שנאמר בפרק א', פסוק ז':
 "ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח".
3. "ותצא אש מלפני ה'..." (פרק י', פסוק ב').
 על פי שני הפירושים של רש"י (על פסוק ב') ועל פי הפירוש של אבן עזרא (על פסוק א'), הסבר מדוע נענשו נדב ואביהוא.
4. "הוא אשר דבר ה' לאמר בקרבך אקדש" (שם, פסוק ג').
 על פי רש"י, הסבר את המילים "בקרבך אקדש", וכתוב מאיזה דיבור של ה' למד זאת משה, וכיצד למד זאת.
5. "וידם אהרן" (שם, פסוק ג').
 הסבר מילים אלה על פי הפשט של רשב"ם ועל פי ספורנו.
 על פי רש"י, מהו השכר שקיבל אהרן על כך?
6. "ויקרא משה אל מישאל ואל אלצפן... קרבו שאו את אחיכם" (שם, פסוק ד').
 במדרש תורת כהנים המובא בפירוש רמב"ן על פסוק ד', ד"ה "קרבו שאו את אחיכם" (עד המילים "עד כאן בברייתא"),
 יש שני תירוצים לקושי שביישוב של פסוק זה עם פסוק ב': "וימתו לפני ה'".
 כתוב מהו הקושי, והסבר את שני התירוצים.
7. "ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרמו... כי שמן משחת ה' עליכם" (שם, פסוק ו'-ז').
 על פי רשב"ם, הסבר מהי התמיהה על פסוק ו' וכיצד היא מיושבת בפסוק ז'.

פרק שני — עיון בתורה (בראשית ודברים עם מפרשים) (36 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 8-13 (לכל שאלה — 9 נקודות).

8. בראשית, ג', י"ד-י"ח

א. "כי עשית זאת" (פסוק י"ד).

רש"י: "מכאן שאין מהפכים בזכותו של מסית".

הסבר את המסקנה של רש"י, וכתוב כיצד הוא הסיק אותה מן הפסוק. (3 נקודות)

ב. "ארורה האדמה בעבורך... וקוץ ודרדר תצמיח לך" (פסוקים י"ז-י"ח).

על פי רש"י, הסבר את שתי הקללות. (3 נקודות)

ג. "ואכלת את עשב השדה" (פסוק י"ח).

הסבר את התמיהה של רש"י על קללה זו, וכתוב כיצד הוא מיישב אותה. (3 נקודות)

9. בראשית, י"ב, ז'-י'

א. "ויבן שם מזבח" (פסוק ז').

"ויבן שם מזבח" (פסוק ח').

על פי רש"י, מדוע בנה אברהם כל אחד מן המזבחות האלה? (3 נקודות)

ב. "הלוך ונסוע הנגבה" (פסוק ט').

על פי רש"י, הסבר את הביטוי "הלוך ונסוע" ואת המילה "הנגבה". (2 נקודות)

ג. "ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם" (פסוק י').

(1) רש"י: "לנסותו".

על פי רש"י, הסבר מה היה הניסיון של אברהם.

(2) רמב"ן: "הינה אברהם ירד למצרים מפני הרעב לגור שם... והמצרים עשקו אותו... והקב"ה נקם נקמתם

בנגעים גדולים, והוציאו משם במקנה בכסף ובזהב... ורמז אליו כי בניו ירדו מצרים מפני הרעב לגור שם

בארץ, והמצרים ירעו להם... והקב"ה ינקום נקמתם בנגעים גדולים, עד שיוציאם בכסף וזהב וצאן ובקר

מקנה כבד מאוד".

איזה כלל של רמב"ן בא לידי ביטוי בפירוש זה? הסבר פירוש זה בהתאם לכלל.

(4 נקודות)

10. דברים, ב', כ"ג-כ"ו

א. עיין בפסוק כ"ג.

על פי רש"י, הסבר מי הם "העוים", וכתוב לשם מה התורה מספרת מה קרה להם. (3 נקודות)

ב. "היום הזה אחל תת פחדך ויראתך על פני העמים תחת כל השמים" (פסוק כ"ה).

על פי רש"י, מה גרם לעמים "תחת כל השמים" לפחד מעם ישראל? (2 נקודות)

ג. "ממדבר קדמות... דברי שלום" (פסוק כ"ו).

הסבר מהו "מדבר קדמות" ומה הקשר שלו ל"דברי שלום", על פי שני ההסברים של רש"י. (4 נקודות)

11. דברים, ו', ה'-ז'

א. "ואהבת את ה' אלקיך" (פסוק ה').

(1) על פי רש"י, הסבר מדוע אהבת ה' עולה על יראת ה'.

(2) תלמוד בבלי, יומא, פ"ו, עמוד א': "ואהבת את ה' אלקיך – שיהא שם שמיים מתאהב על ידך, שיהא קורא

ושונה... ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות – מה הבריות אומרות עליו? אשרי אביו שלימדו תורה".

הסבר על פי הגמרא את המצווה שבפסוק.

(4 נקודות)

ב. "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" (פסוק ה').

על פי רש"י, הסבר מהו "בכל לבבך" (שני פירושים), מהו "ובכל נפשך", ומהו "ובכל מאדך" (שני פירושים).

(3 נקודות)

ג. "ושננתם לבניך" (פסוק ז').

על פי רש"י, מהי המצווה "ושננתם", ומי הם "בניך"? (2 נקודות)

12. דברים, י"ב, כ'-כ"א

א. "כי ירחיב... ואמרת אכלה בשר כי תאונה נפשך" (פסוק כ').

על פי רש"י, הסבר את הקשר בין שני חלקי הפסוק. (3 נקודות)

ב. "כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך" (פסוק כ').

"ואם ירחיב ה' אלקיך את גבולך" (פרק י"ט, פסוק ח').

על פי רמב"ן, הסבר מהי ההרחבה בכל אחד מן הפסוקים. (4 נקודות)

ג. "בכל אות נפשך תאכל בשר... וזבחת... כאשר צויתך" (פסוקים כ'-כ"א).

על פי רש"י, הסבר על איזה ציווי מדובר. (2 נקודות)

13. דברים, כ', א'-ח'

א. "כי תצא למלחמה..." (פסוק א').

מדוע נסמכה הפרשה של יציאה למלחמה לפרק י"ט? ענה על פי שני הפירושים של רש"י. (3 נקודות)

ב. "שמע ישראל... כי ה' אלקיכם" (פסוקים ג'-ד').

על פי רש"י, הסבר את שני החלקים המודגשים שבפסוקים אלה. (3 נקודות)

ג. "מי האיש הירא ורך הלבב" (פסוק ח').

הסבר ממה האיש ירא, על פי שני הפירושים שמביא רש"י. (3 נקודות)

פרק שלישי — עיון בנביאים ראשונים ואחרונים ובכתובים (מלכים, ישעיה, תרי עשר, תהלים)

(44 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 14-16 (לכל שאלה — 8 נקודות) ועל ארבע מן השאלות 17-23 (לכל שאלה — 7 נקודות).

שים לב: בשאלות שבחרת, יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

ענה על שתיים מן השאלות 14-16 (סך הכול — 16 נקודות).

14. מלכים א, א', ז'-י"ט

- א. עיין בפסוק ז', והסבר מדוע עזרו יואב בן צרויה ואביתר הכהן לאדניהו. (5 נקודות)
- ב. עיין בפסוקים י"ח-י"ט, והסבר כיצד הוכיחה בת שבע שאדניהו מֶלֶךְ. (3 נקודות)

15. מלכים א, ה', כ"ו-כ"ח

- א. "וה' נתן חכמה לשלמה... ויהי שלם בין חירם ובין שלמה" (פסוק כ"ו).
הסבר את הקשר בין שני חלקי הפסוק. (3 נקודות)
- ב. עיין בפסוקים כ"ז-כ"ח.
הסבר מה היה המס שהטיל שלמה, וכיצד התבצעה הטלת המס. (5 נקודות)

16. מלכים א, י"ח, ל"א-ל"ז

- א. "אשר היה דבר ה' אליו לאמר ישראל יהיה שמך" (פסוק ל"א).
לאיזה מאורע התכוון הנביא, ומדוע הזכיר אותו? (4 נקודות)
- ב. "ואתה הסבֶּת את לבם אחרנית" (פסוק ל"ז).
הסבר דברים אלה. (4 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 17-23 (סך הכול – 28 נקודות).

17. ישעיה, י"ב, א'-ג'

- א. "אודך ה' כי אנפת בי יִשָּׁב אִפְךָ וּתְנַחֲמֵנִי" (פסוק א').
 הסבר את כוונת הנביא במילים "כי אנפת בי", וכתוב כיצד תיתכן הודאה לה' על כך. (4 נקודות)
 ב. עיין בפסוק ג', והסבר על מה יהיה הששון המוזכר בפסוק. (3 נקודות)

18. ישעיה, נ"ב, ג'-ו'

- א. "חֲנוּם נִמְכְּרֵתָם וְלֹא בִכְסֵף תִּגָּאֲלוּ" (פסוק ג').
 הסבר את שני חלקי הפסוק. (4 נקודות)
 ב. "לִכְן יֵדַע עַמִּי שְׁמִי לִכְן ... כִּי אֲנִי הוּא הַמַּדְבֵּר הַנִּנִּי" (פסוק ו').
 הסבר את שני הדברים שידע עם ישראל. (3 נקודות)

19. הושע, י"ג, א'-ט'

- א. "כַּדְבָּר אֲפִרִים רִתְתָּ נִשְׂא... בִּישְׂרָאֵל וַיֹּאשֶׁם בִּבְעַל וַיִּמָּוֶת" (פסוק א').
 הסבר את שלושת חלקי הפסוק. (4 נקודות)
 ב. "שִׁחֲתָהּ... כִּי בִי בַעֲזָרְךָ" (פסוק ט').
 כתוב מה פירוש המילה "שִׁחֲתָהּ", והסבר את הנימוק "כי בי בעזרך". (3 נקודות)

20. עמוס, ג', ט'-י"ב

- א. "הֲשִׁמְעִיו עַל אֲרָמְנוֹת... וְרֹאוּ מֵהוֹמֹת רַבּוֹת בְּתוֹכָהּ..." (פסוק ט').
 הסבר אל מי פונה הנביא, ומהי הקריאה אליהם. (3 נקודות)
 ב. "כֹּאשֶׁר יִצִּיל הָרָעָה מִפִּי הָאָרֶץ... כֵּן יִנְצְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (פסוק י"ב).
 הסבר את הדימוי בפסוק. (4 נקודות)

21. יונה, א', ג'-ט"ז

- א. "וַיִּקָּם יוֹנָה לְבָרֵךְ תְּרִשִּׁישָׁה" (פסוק ג').
 מדוע ברח יונה, ומדוע דווקא לתרשיש? (3 נקודות)
 ב. "וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יֵרָאָה גְדוֹלָה" (פסוק י').
 "וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יֵרָאָה גְדוֹלָה" (פסוק ט"ז).
 הסבר מפני מה יראו האנשים בכל אחד מן הפסוקים. (4 נקודות)

22. תהלים, צ"ב

- א. "ואמונתך בלילות" (פסוק ג').
הסבר דברים אלה. (3 נקודות)
- ב. "איש בער לא ידע וכסיל לא יבין... בפרח רשעים..." (פסוקים ז'-ח').
מה לא ידע האיש הבער ולא יבין הכסיל? (4 נקודות)

23. תהלים, קל"ט

- א. "פליאה דעת ממני נשגבה" (פסוק ו').
הסבר מהי ה"פליאה" והדגם זאת על פי פסוקים י"א-י"ב: "ואמר אך חשך יְשׁוּפְנִי ולילה אור... גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר...". (4 נקודות)
- ב. "נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד" (פסוק י"ד).
הסבר את שני חלקי הפסוק, ואת הקשר ביניהם. (3 נקודות)

בהצלחה!